

Sygn. akt VIII Gz 241/16

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Budzyńska

Sędziowie: SO Natalia Pawłowska – Grzelczak

SO Agnieszka Kądziołka

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2016 r. w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) spółki akcyjnej w S.

o zmianę wpisu w rejestrze przedsiębiorców

na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 20 października 2015 roku, sygn. akt XIII Ns Rej 17018/14 w przedmiocie zawieszenia postępowania

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie.

SSO Agnieszka Kądziołka SSO Anna Budzyńska SSO Natalia Pawłowska – Grzelczak

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, po rozpoznaniu skargi wnioskodawcy na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 20 października 2015 r. zawieszające postępowanie rejestrowe – zawiesił na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postępowanie w sprawie.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wskazał, że wnioskodawca (...) spółka akcyjna w S., złożył w dniu 17 grudnia 2014 r. (data stempla pocztowego) wniosek o zmianę wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym w zakresie zmiany siedziby spółki, zmiany statutu spółki oraz wpisu wzmianek o złożeniu dokumentów dotyczących sprawozdawczości spółki za lata 2012 i 2013. Do wniosku dołączono m.in. protokół zwyczajnego walnego zgromadzenia akcjonariuszy z dnia 1 grudnia 2014 r., sporządzony w formie aktu notarialnego repertorium A nr (...) na którym podjęto m.in. uchwały o zmianie statutu spółki oraz o zatwierdzeniu sprawozdania finansowego za rok 2012. Zgodnie z załączoną listą obecności, w zgromadzeniu uczestniczył i uchwały podjął P. G., reprezentujący (...) z siedzibą w D. A. ((...)).

Dalej Sąd Rejonowy wyjaśnił, że postanowieniem z dnia 20 października 2015 r. referendarz sądowy zawiesił postępowanie w sprawie wskazując, że przed tutejszym sądem zawisła sprawa o sygnaturze akt SZ.XIII Ns-Rej.KRS (...), z wniosku złożonego w dniu 29 października 2014 r., o zmianę danych w rejestrze m.in. poprzez wykreślenie dotychczasowego jedyne akcjonariusza spółki (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i wpisanie nowego jedyne akcjonariusza (...) z siedzibą w D. A. ((...)). Z treści załączonych do wniosku dokumentów wynika, że w dniu 31 sierpnia 2011 r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. zbył całość akcji (...) spółki akcyjnej w S. na rzecz P. Ł., a następnie, w dniu 10 maja 2013 r. została zawarta umowa pomiędzy P. Ł. a (...) z siedzibą w

D. A. (...), na podstawie której 8.900 akcji (...) spółki akcyjnej w S. zostało przewłaszczone na zabezpieczenie wierzytelności przysługujących (...) z siedzibą w D. A. wobec (...) spółki akcyjnej w S.. Postanowieniem z dnia 4 września 2015 r. sąd rejestrowy oddalił wniosek z dnia 29 października 2014 r. w sprawie XIII Ns-Rej. KRS (...) uznając, że czynność sprzedaży w dniu 31 sierpnia 2011 r. przez (...) sp. z o.o. 8900 akcji serii (...) w spółce (...) S.A. na rzecz P. Ł. jest bezskuteczna z mocy art. 127 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze. Na powyższe rozstrzygnięcie wnioskodawca złożył w dniu 16 września 2015 r. skargę, kwestionując zarówno poczynione w sprawie ustalenia faktyczne, jak i dokonaną ocenę prawną. Postępowanie skargowe toczy się pod sygnaturą XIII Ns-Rej. KRS (...).

Na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 20 października 2015 r. wniesiona została skarga. W uzasadnieniu skargi wskazano, że postępowanie w sprawie XIII Ns-Rej KRS (...) nie ma charakteru prejudykatu dla niniejszej sprawy. Skarżący podniósł, że wpis do Rejestru wspólnika ma charakter deklaratoryjny, w ocenie skarżącego sąd rejestrowy dokonując wpisu zmiany akcjonariusza nie będzie decydował o uzyskaniu statusu akcjonariusza. Skarżący podniósł także, że przy oddaleniu wniosku w sprawie XIII Ns-Rej KRS (...) nastąpiło przekroczenie kognicji sądu rejestrowego określonej w art. 23 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2015, poz. 1142 ze zm.). Skarżący wskazał też, że wobec wniesienia skargi na orzeczenie referendarza sądowego w sprawie XIII Ns-Rej KRS (...) orzeczenie to należy traktować jako nieistniejące.

Skarga na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 20 października 2015 r. została złożona skutecznie, zgodnie z art. 398²²§ 2 i 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzeczenie referendarza sądowego utraciło moc, po czym Sąd Rejonowy rozpoznając sprawę jako sąd I instancji zawiesił postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt. 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., z następującym uzasadnieniem: dla rozstrzygnięcia niniejszego postępowania niezbędne jest ustalenie, czy (...) z siedzibą w D. A. jest akcjonariuszem spółki, a zatem czy umowa sprzedaży akcji zawarta w dniu 31 sierpnia 2011 r. była prawnie skuteczna, dopiero te ustalenia umożliwią ocenę skuteczności uchwał podjętych na zgromadzeniu akcjonariuszy w dniu 1 grudnia 2014 r., z kolei kwestia skutecznego przeniesienia akcji na (...) jest natomiast przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie o sygn. akt XIII Ns-Rej. KRS (...) - obecnie na etapie postępowania skargowego - co uzasadnia zawieszenie niniejszego postępowania do czasu rozstrzygnięcia wyżej wymienionej sprawy.

Dalej Sąd Rejonowy stwierdził, że zakres kognicji sądu rejestrowego określa art. 23 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, zgodnie z którym sąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa (ust. 1). Ponadto sąd rejestrowy bada, czy dane wskazane we wniosku o wpis do Rejestru w zakresie określonym w art. 35 są prawdziwe. W pozostałym zakresie sąd rejestrowy bada, czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości (ust. 2). Przytaczając orzecznictwo Sądu Najwyższego Sąd Rejonowy podkreślił, że uprawnienie sądu rejestrowego obejmujące kontrolę ważności uchwał stanowiących podstawę wpisu nie narusza przepisów o właściwości sądu, Sąd rejestrowy nie wydaje bowiem orzeczenia w sprawie o ustalenie nieważności uchwały, lecz w sprawie o wpis do rejestru, zgodnie ze swoimi kompetencjami. Orzeczenia Sądu Najwyższego wskazują, że do uprawnień sądu rejestrowego należy zbadanie w toku rozpatrywania wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, czy wniosek zawiera dane zgodne z dokumentami, z których te dane wynikają i czy dokumenty te powstały z zachowaniem ustawowych wymagań dla poszczególnych czynności, zmierzających do uzyskania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, a zatem okolicznościach zgodnych z prawem. Z powyższego Sąd Rejonowy wywiódł, że sąd rejestrowy posiada uprawnienie w zakresie zbadania skuteczności zbycia udziałów, co kwestionuje wnioskodawca. Ustalenie zaś, czy doszło do skutecznego zbycia udziałów na rzecz (...) stanowi podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, czy uprawnienia walnego zgromadzenia akcjonariuszy wykonywała osoba uprawniona, a tym samym, czy uchwały stanowiące podstawę wpisu do Rejestru zostały skutecznie podjęte. Dalej Sąd Rejonowy dzieląc stanowisko wnioskodawcy, że wpis odnośnie osób akcjonariuszy ma charakter deklaratoryjny podkreślił, że nie można nie zauważyć, iż dokonując wpisu lub go odmawiając sąd rejestrowy dokonuje kontroli złożonego wniosku i nie pełni jedynie funkcji technicznej.

W konkluzji Sąd Rejonowy wskazał, że bezsporna okoliczność, iż wniesienie skargi na orzeczenie referendarza sądowego w sprawie XIII Ns Rej KRS (...) w przedmiocie odmowy wpisania nowego akcjonariusza ma charakter kasatoryjny nie zmienia faktu, że postępowanie w tej sprawie nie zostało zakończone, a w Rejestrze nie doszło do ujawnienia danych akcjonariusza (...), który podejmował uchwały występując jako zgromadzenie akcjonariuszy.

Powyższe postanowienie zaskarżył wnioskodawca, zarzucając :

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez przyjęcie, iż w okolicznościach niniejszej sprawy zarządca przymusowy spółki (...) sp. z o.o. nie brał udziału w czynności zbycia akcji przez przywołaną spółkę, mimo że był do tego uprawniony i powinien uczestniczyć w tej czynności,
2. naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że postępowanie rejestrowe obejmujące m.in. wykreślenie dotychczasowego jedynego akcjonariusza wnioskodawczyni stanowi prejudykant wobec postępowania rejestrowego o zmianę danych, w tym w szczególności zmianę siedziby spółki.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za II instancję.

W uzasadnieniu skargi skarżący wskazał, że wniosek o wpis zmiany siedziby spółki, statutu spółki, wzmianki o złożeniu dokumentów, został złożony przez spółkę 17 grudnia 2014 r. Skarżący przedstawił dotychczasowy przebieg postępowania wskazując, że postanowieniem z dnia 26 lutego 2015 r. referendarz sądowy zawiesił postępowanie do czasu rozstrzygnięcia wniosku o wpis zmian danych podmiotu w rejestrze, m.in. przez wykreślenie dotychczasowego jedynego akcjonariusza (...) sp. z o.o. w S. i wpisanie nowego jedynego akcjonariusza (...) z siedzibą w D. A. (...). Skarżący podkreślił, że złożył skargę na to orzeczenie wskazując, iż błędne było dokonane w tym postępowaniu ustalenie, iż czynność zbycia akcji przez U. S. była dotknięta wadą tego rodzaju, że odbyła się bez udziału zarządcy przymusowego spółki. Rozpoznając skargę na orzeczenie referendarza z dnia 26 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy wydał postanowienie z dnia 31 marca 2015 r. wskazując, że podziela argumentację referendarza sądowego i na tej podstawie zawieszona postępowanie, postanowienie to zostało z kolei uchylone przez Sąd Okręgowy w Szczecinie w dniu 1 lipca 2015 r. (VIII Gz 92/15) do ponownego rozpoznania, przy czym Sąd Okręgowy stwierdził brak odniesienia się przez Sąd Rejonowy do twierdzeń i zarzutów podniesionych przez skarżącego w skardze na orzeczenie referendarza, co skutkowało brakiem możliwości przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy kontroli zasadności zastosowania normy art. 177 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy nakazał przy ponownym rozpoznaniu sprawy wydanie orzeczenia na nowo, z uwzględnieniem twierdzeń i zarzutów zawartych w skardze.

Dalej skarżący wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy ponownie zawiesił postępowanie postanowieniem z 20 października 2015 r., przy czym w uzasadnieniu tego postanowienia nie było ani jednego słowa odniesienia się do argumentacji wnioskodawcy przedstawionej dotychczas w sprawie, w której wyjaśniono, z jakich przyczyn zarządca nie brał udziału przy czynności zbycia akcji wnioskodawcy. Dlatego też skarżący uznał, że po roku ponownego procedowania w sprawie nadal zachowują aktualność zarzuty i wnioski przedstawione w poprzednich skargach i zażaleniach, a w szczególności te przedstawione w zażaleniu z 12 marca 2015 r. (przy czym wyjaśnienia wymaga, że pismo z dnia 12 marca 2015 r., na które powołuje się skarżący, stanowi nie zażalenie, ale skargę na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 26 lutego 2015 r.). Na tej podstawie wniósł o powtórne uchylenie zaskarżonego postanowienia i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.

W dalszej części uzasadnienia rozpoznawanego zażalenia skarżący wskazał, że w toku całego postępowania Sąd Rejonowy czyni bezpodstawne twierdzenia, że deklaratoryjny wpis akcjonariusza może mieć wpływ i to przesądzający, prejudycjalny, na ważność uchwał o zmianie siedziby spółki, zmianie statutu i zatwierdzanie sprawozdań z finansowych, choć nie toczy się wobec nich żadne postępowanie o uchylenie czy też stwierdzenie nieważności bądź ustalenie nieistnienia. Skarżący podkreślił, że bez względu na to, jakie zostanie wydanie rozstrzygnięcie w sprawie

wniosku o wpis akcjonariusza, to nie będzie to orzeczenie przesądzające o ważności czy skuteczności nabycia akcji przez (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się uzasadnione, słuszny jest bowiem zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że postępowanie rejestrowe obejmujące wykreślenie dotychczasowego jedynego akcjonariusza wnioskodawcy stanowi prejudykat dla niniejszego postępowania rejestrowego o zmianę danych, w tym zmianę siedziby spółki.

W pierwszej kolejności zaznaczyć jednak trzeba, że nieadekwatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy pozostają zarzuty dotyczące nierozpoznania przez Sąd Rejonowy zarzutów i wniosków przedstawionych przez skarżącego w skardze na orzeczenie referendarza sądowego z dnia 26 lutego 2015 r. (mylnie nazwanej przez skarżącego zażaleniem), które odnoszą się do błędnego - zdaniem skarżącego - ustalenia przez referendarza sądowego, iż czynność zbycia akcji przez U. S. była dotknięta wadą tego rodzaju, że odbyła się bez udziału zarządcy przymusowego spółki.

Na wstępie rozważań zastrzec trzeba, że skarga na orzeczenie referendarza ma – z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w art. 398²³ § 1 oraz art. 518¹ § 3 i 3a – charakter anulacyjny, nie suspensywny, gdyż jej wniesienie powoduje automatycznie utratę mocy zaskarżonego orzeczenia. Nie jest w związku z tym konieczne wydawanie przez sąd postanowienia stwierdzającego utratę mocy orzeczenia referendarza. Utrata mocy zaskarżonego orzeczenia następuje z chwilą, gdy wniesienie skargi można uznać za skuteczne, a więc gdy skarga nie zawiera żadnych braków formalnych oraz gdy została należycie opłacona.

W rozpoznawanej sprawie orzeczenie referendarza sądowego z dnia 26 lutego 2015 r. utraciło moc na skutek skutecznego złożenia skargi. Sąd Rejonowy uznając trafność argumentacji referendarza podniesionych w postanowieniu z dnia 26 lutego 2015 r. wydał tożsame wobec orzeczenia referendarza sądowego postanowienie z dnia 31 marca 2015 r., zawieszając postępowanie z tych samych przyczyn. Gdyby jednak Sąd pierwszej instancji nie podzielił argumentów referendarza sądowego podniesionych w postanowieniu z dnia 26 lutego 2015 r. i stwierdziłby, że nie ma podstaw do zawieszenia postępowania, nie byłoby potrzeby wydawania żadnego orzeczenia, jak już bowiem wyżej wskazano nie jest konieczne wydawanie przez Sąd postanowienia stwierdzającego utratę mocy orzeczenia referendarza. Postępowanie nie zostałoby - w wyniku rozpoznania skargi - zawieszona, a więc dalej byłoby prowadzone. Sąd Rejonowy postąpił jednak inaczej wydając postanowienie z 31 marca 2015 r. w przedmiocie zawieszenia, po czym jego orzeczenie zostało uchylone przez Sąd Okręgowy w Szczecinie do ponownego rozpoznania. W postępowaniu ponownym Sąd pierwszej instancji o ile uznałby zasadność skargi, a więc uznałby, iż nie ma podstaw do zawieszania postępowania, nie wydawałby żadnego orzeczenia w przedmiocie "niezawieszania" postępowania (czy też rozpoznania skargi), ale prowadziłby postępowanie zmierzające do merytorycznego rozpoznania wniosku.

Tak też w istocie stało się w niniejszej sprawie, z tym, że po przekazaniu akt sprawy do Sądu Rejonowego sprawa została przedstawiona do merytorycznego rozpoznania referendarzowi sądowemu. Po uchyleniu przez Sąd Okręgowy postanowienia Sądu Rejonowego postępowanie było więc dalej prowadzone.

Następnie referendarz sądowy postanowieniem z 20 października 2015 r. zawiesił postępowanie w sprawie na tej samej podstawie prawnej (art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.) i w związku z tym samym postępowaniem cywilnym (postępowaniem wywołanym wnioskiem o wpis zmiany danych podmiotu w rejestrze przez wykreślenie dotychczasowego jedynego akcjonariusza (...) sp. z o.o. i wpisanie nowego jedynego akcjonariusza (...)), jednakże z inną argumentacją, niż przedstawiona w uzasadnieniu postanowienia z 26 lutego 2015 r. Powtórnie podkreślenia wymaga, że nie nastąpiło to w postępowaniu ponownym, tylko w toku postępowania zmierzającego do merytorycznego rozpoznania wniosku.

Skoro ani orzeczenie referendarza sądowego z 20 października 2015 r., ani postanowienie Sądu Rejonowego wydane na skutek skargi na to orzeczenie z dnia 27 czerwca 2016 r., nie były orzeczeniami podejmowanymi w postępowaniu ponownym, to tym samym chybiona jest argumentacja podniesiona w skardze, która odnosi się do

nierozpoznania przez orzekający w sprawie Sąd Rejonowy zarzutów i wniosków przedstawionych w poprzednich skargach i zażaleniach skarżącego, w szczególności w skardze z dnia 12 marca 2015 r.

Słuszna okazała się jednak argumentacja skarżącego co do tego, że postępowanie w sprawie o wpis zmiany danych podmiotu w rejestrze, m.in. przez wykreślenie dotychczasowego jedyne akcjonariusza (...) sp. z o.o. w S. i wpisanie nowego jedyne akcjonariusza - spółki (...) - nie stanowi prejudykatu wobec postępowania rejestrowego o zmianę danych dotyczących siedziby spółki, zmiany statutu spółki oraz wpisu wzmianek o złożeniu dokumentów dotyczących sprawozdawczości spółki za lata 2012 i 2013.

W doktrynie i orzecznictwie wskazuje się, że zależność prejudykalna postępowania cywilnego od wyniku innego postępowania, w tym cywilnego, występuje wtedy, gdy kwestia będąca lub mająca być przedmiotem innego postępowania (prejudykalnego) stanowi element podstawy faktycznej rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu cywilnym. Podkreśla się, że charakter relacji zachodzącej pomiędzy zagadnieniem prejudykalnym oraz przedmiotem postępowania cywilnego jest taki, że bez uprzedniego rozstrzygnięcia kwestii prejudykalnej niemożliwe jest rozstrzygnięcie sprawy w toczącym się postępowaniu.

Taka sytuacja nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie. Gdyby nie toczyło się postępowanie rejestrowe w przedmiocie wykreślenia dotychczasowego jedyne akcjonariusza (...) sp. z o.o. w S. i wpisanie nowego jedyne akcjonariusza - spółki (...), Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pierwszej instancji byłby zobligowany do samodzielnego rozstrzygnięcia kwestii ważności i skuteczności czynności prawnych, w wyniku których nastąpiło przejście praw do akcji wnioskodawcy. W ocenie Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie nie ma żadnych przeszkód, aby Sąd Rejonowy samodzielnie orzekł w tym przedmiocie, mając na uwadze naturę postępowania o zmianę wpisu dotyczącego jedyne akcjonariusza oraz deklaratoryjny charakter tego wpisu. Tym samym postępowanie w przedmiocie wykreślenia dotychczasowego jedyne akcjonariusza (...) sp. z o.o. w S. i wpisanie nowego jedyne akcjonariusza - spółki (...) - nie stanowi prejudykatu wobec niniejszego postępowania.

Mając na uwadze powyższe Sąd odwoławczy uznał, że brak jest podstaw do zawieszania niniejszego postępowania z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia. Powyższe uzasadnia uchylenie postanowienia Sądu pierwszej instancji w przedmiocie zawieszenia postępowania.

Na koniec wskazać należy, że w granicach zaskarżenia Sąd drugiej instancji rozpoznający zażalenie może orzec reformatoryjnie, przy czym Sąd drugiej instancji orzeka reformatoryjnie na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. nie tylko wtedy, gdy zmienia zaskarżone postanowienie, ale także wówczas, gdy - uznawszy zażalenie za uzasadnione - uchyla to orzeczenie, nie dostrzegając zarazem potrzeby orzekania o określonym żądaniu procesowym lub w określonej kwestii, w odróżnieniu od sytuacji, w której Sąd drugiej instancji uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania, co wymaga ponownego orzeczenia przez Sąd pierwszej instancji co do określonego żądania lub określonej kwestii (Sąd drugiej instancji rozpoznający zażalenie orzeka wówczas na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c.).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Okręgowy w toku kontroli instancyjnej uznał, iż z brak było podstaw do zawieszenia postępowania, co wymagało uchylenia zaskarżonego postanowienia na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c.

SSO Agnieszka Kądziołka SSO Anna Budzyńska SSO Natalia Pawłowska – Grzelczak